

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Лай Сяоцянь «Формування культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки», подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Актуальність дисертаційного дослідження Лай Сяоцянь зумовлено тенденціями розвитку освіти в Україні, зорієнтованої на гуманістичні цінності, яким притаманні вектори толерантності у міжособистісних стосунках, зокрема між учителем і учнівською молоддю. Врахування професійних вимог до сучасного вчителя музичного мистецтва, покликаного сприяти насамперед творчому розвитку вихованців, актуалізує необхідність наукової розробки проблеми міжособистісної творчої взаємодії на рівні культурологічних орієнтирів. Отже, опрацювання теми «Формування культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки» вважаю необхідним і своєчасним.

Слід відзначити цілком закономірним зв'язок теми, обраної Лай Сяоцянь для дослідження, із програмою науково-дослідної роботи кафедри музичного мистецтва та хореографії «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (0114U007160), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Методологічний апарат дослідження забезпечує наукове підґрунтя вирішення висунутих завдань, які, в свою чергу, спрямовані на різнобічний і глибокий дослідницький пошук у контексті обраної проблеми. Мета і завдання повно охоплюють дослідження проблеми формування культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в

процесі вокальної підготовки. Водночас відмітимо недостатню структурну узгодженість мети і завдань дослідження, а саме : завдання, поставлені дисертанткою, включають необхідність розробки і педагогічних умов, і методики формування культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки, в той час, як мета обмежується дослідженням тільки педагогічних умов, а отже, є вужчою, ніж сформульовані завдання.

Методи, обрані дослідницею для вирішення проблеми, повністю забезпечують досягнення мети і виконання висунутих завдань. Відзначимо фаховість організаційно-методичної організації дослідження, коректність кількісного і якісного аналізу отриманих даних, відповідність педагогічної інтерпретації результатів експерименту, отриманих за допомогою статистичних методів.

Структура дисертаційного дослідження Лай Сяоцянь відзначається чіткістю і складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загалом текст дисертації включає 276 сторінок. Теоретичну та емпіричну частину викладено пропорційно.

Стиль викладу матеріалів дослідницького пошуку відповідає вимогам дисертаційної роботи кандидатського рівня. Висновки роботи співвідносяться із поставленими завданнями дослідження. Підкреслимо вагомість «Додатків» до дисертації, матеріали яких можна широко використати у практичній роботі зі студентами – майбутніми вчителями музичного мистецтва. Список використаних джерел оформлено згідно зі встановленими вимогами.

Дослідженню притаманна виражена наукова новизна, яка насамперед полягає у визначенні сутності феномена «культура міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва», де на відміну від інших інтерпретацій означеного поняття, наголошується не тільки на здатності встановлювати конструктивний діалог, а й на таких характеристиках, як наявність внутрішнього прагнення до організації своєї

поведінки і спроможності до творчого самовиявлення у цьому процесі. Таке тлумачення сприяє розкриттю сутності досліджуваного феномену в контексті саме мистецької діяльності, що до цих пір не стало предметом спеціального розгляду у наукових дослідженнях.

Новизною характеризуються педагогічні умови формування культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки, розроблені Лай Сяоцянь в результаті дослідження. Ґрунтовний теоретичний аналіз дав можливість дисертантці науково виважено підійти до їх визначення, спрямувати думку на розкриття тих закономірностей, що відповідають вимогам оптимальності, системно охоплюючи досліджуваний процес, а головне - розкрити мало опрацьовані у науково-методичній літературі питання, такі як спонукання майбутніх учителів музичного мистецтва до опанування основами співтворчості з концертмейстером у процесі вокальної підготовки, стимулювання у них потреби у спілкуванні зі слухацькою аудиторією.

Дисертанткою запропоновано *нові підходи до діагностики рівня сформованості культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва. В дисертації представлено систему критеріїв сформованості означеного феномена (фахово-інтенціональний, пізнавально-інформаційний, досвідно-комунікативний, творчо-продуктивний) та їх показники, що відзначаються ориґінальністю, забезпечуючи всебічність та системність перевірки;*

Розроблено *нову методику формування культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва, яку можна розцінити як суттєвий внесок у теорію і практику їх вокальної підготовки. Запропоновані методи, прийоми, послідовність етапів формування досліджуваного феномену зорієнтовано на активізацію творчого ставлення майбутніх учителів до побудови навчального діалогу з учнями у процесі спілкування на ґрунті мистецтва. Тим самим методичні пропозиції Лай*

застосування форми звіту про пророблену роботу, зокрема

Сяоцянь набувають самобутності, своєрідності, можуть бути оцінені як нові аспекти професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва;

Результатом дослідження Лай Сяоцянь виступає розширення теоретичного знання щодо фахової компетентності вчителя музичного мистецтва. Дисертантка доповнює традиційну трактовку її структури у складі вокально-виконавського і вокально-педагогічного компонентів, третьою складовою, а саме - творчо-комунікативною. Такий підхід дає можливість збагатити наукові уявлення, відкриває шлях до розробки професійних засад підготовки вчителя в орієнтації на творчий характер його художньо-комунікативної діяльності.

Практична значущість дисертаційної роботи Лай Сяоцянь безперечна. Результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі закладів вищої освіти, а також у проведенні нових теоретичних та експериментальних досліджень. Запропонований курс «Основи культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва» можна рекомендувати до впровадження у навчальний процес професійної підготовки студентів – майбутніх учителів музичного мистецтва.

Автореферат відповідає основному змісту дисертації.

Публікації автора повно відображають основний зміст та положення дисертації у наукових фахових виданнях.

Водночас дисертаційна робота не позбавлена певних недоліків і дискусійних положень, а саме:

1. При ранжируванні рівнів сформованості культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва не враховується класифікаційний принцип рядоположності. Інтуїція – центральна ланка творчого процесу, отже визначення найнижчого рівня сформованості як “інтуїтивний” поряд із високим (творчим) та середнім (репродуктивним) не є науково коректним.

2. У формулюванні «Загальних висновків» по дисертації помилковим є застосування форми звіту про пророблену роботу, зокрема

експериментальну. Наприклад, «Інформаційно-аналітичний етап *забезпечив* розуміння...», «На цьому етапі *виявились* ефективними» (Див. 227 с. дисертації). Наукове призначення «Висновків» - узагальнення у абстрагованому викладі результатів дослідження, а не переказ ходу експерименту.

3. При розкритті сутності і змісту висунутих критеріїв сформованості подекуди допускається тавтологія, що «розмиває» точність, конкретність визначення поняття. Наприклад: «...комунікативно-діяльнісний компонент (культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва) характеризує здатність майбутнього вчителя музичного мистецтва до визначення загальної стратегії і вибору ефективної тактики професійного спілкування на основі *дотримання основ культури міжособистісної творчої взаємодії*» (Третій висновок автореферату).

4. У дисертації зазначається, що професійно-зорієнтований етап формування культури міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва «спрямований на розвиток особистісних якостей і професійних вокально-виконавських здатностей студентів». Виникає питання: «А на інших етапах не передбачається розвиток особистісних якостей і професійних вокально-виконавських здатностей? Чи можна обмежитись одним етапом у формування особистісних якостей?». Хотілось би почути від дисертантки пояснення з цього приводу.

5. На захист має виноситись розроблена, теоретично обґрунтована і експериментально перевірена методика, а не «експериментальна методика», як зазначено у «Висновках».

6. Структура досліджуваного феномену (культура міжособистісної творчої взаємодії майбутніх учителів музичного мистецтва), представлена у роботі, всебічно охоплює його зміст. Проте, у формулюванні назв визначених компонентів (мотиваційно-цільовий; когнітивно-змістовий; комунікативно-діяльнісний, особистісно-творчий компоненти) дисертантка не завжди дотримується логічної упорядкованості. Зокрема, термін

“діяльнісний” використовується чомусь тільки стосовно одного компоненту, хоч і інші теж мають діяльнісний характер. Теж саме можна сказати і про формулювання особистісно-творчого компоненту, де змістова специфічність компоненту нівелюється визначенням “особистісний”.

Наведені вище зауваження мають переважно науково-стилістичний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок

На основі аналізу дисертації, автореферату і публікацій здобувача вважаю, що дисертаційна робота Лай Сяоцян є завершеним самостійним дослідженням на актуальну тему, визначає напрями подальших досліджень у галузі теорії та методики вокальної підготовки студентів у педагогічних закладах вищої освіти, одержані результати мають суттєве значення для педагогічної науки і практики, зокрема для теорії і методики професійної освіти.

Дисертаційна робота відповідає вимогам ДАК МОН України до кандидатських дисертацій відповідно до профілю спеціалізованої вченої ради Д 41.053.01 Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 року за №567, а її авторка – Лай Сяоцян – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

Падалка Галина Микитівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки мистецтва
та фортепіанного виконавства

Підпис Драгоманов Т.М. заст. ректор
спів. в.с. Лай Сяоцян д.д. Драгоманова